

Motion till riksdagen 2012/13:K339

av Mikael Oscarsson (KD)

Föreskrifter om samvetsfrihet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föreskrifter som garanterar samvetsfriheten inom svensk hälso- och sjukvård.

Motivering

Innan FN och Europarådet stadfäste de mänskliga fri- och rättigheterna, fanns det fortfarande de i vårt land som i den rättspositivistiska Uppsalaskolans anda hävdade att mänskliga fri- och rättigheter bara var metafysiskt nonsens. Mänskliga rättigheter ansågs stå i vägen för det nya, moderna framstegstänkandet. Efter erfarenheterna från andra världskriget blev det dock uppenbart att denna hållning, oavsett om den var filosofiskt eller ideologiskt motiverad, var oförsvarbar. De mänskliga fri- och rättigheterna existerar verkligen, och behövde bara förklaras – göras tydliga.

För att de mänskliga fri- och rättigheterna inte skulle kunna förnekas i framtiden, stadfästes de i bl.a. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Att man såg sig nödgad att stadfästa rättigheterna vilade också på erfarenheten och insikten, att den som befinner sig i ett samhälle där rättigheter systematiskt kränks kan bli så avtrubbad att han eller hon inte ens är medveten om kränkningarna och deras omfattning. Primärt är konventionerna inte heller skrivna för att skydda individen mot kränkningar från andra medborgare, utan från staten med dess lagstiftare, myndigheter, institutioner osv. Europakonventionen inleds också med att de fördragsslutande parterna, dvs. staten, ska garantera var och en samtliga de fri- och rättigheter som anges i konventionen.

I dag talas återigen om åtminstone en av de mänskliga fri- och rättigheterna – samvetsfriheten – som just metafysiskt nonsens. Inte minst när den rela-

Fel! Okänt namn på

teras till den fria aborten sägs samvetsfriheten inte existera, eller så menar man att just samvetsfriheten inte behöver garanteras för varje enskild medborgare.

Samvetsfriheten är en mänsklig rättighet, och är stadfäst i bindande internationella konventioner som en mänsklig rättighet. Därför är det välkommet att Europarådet den 7 oktober 2010, utifrån ett svenskt initiativ, i resolution 1763 (2010), tydliggjorde hur artikel 9 i Europakonventionen ska tolkas i detta avseende. Europarådet understryker det behov som har funnits att stadfästa rätten att av samvetssskäl vägra delta vid abortverksamhet, även när denna är laglig.

Resolutionen säger att varken en enskild person eller ett sjukhus kan tvingas utföra, upplåta sina lokaler till, assistera vid eller bidra till en abort oavsett skäl. Såsom resolutionstexten är skriven kan därmed inte heller någon tvingas tillhandahålla de verksamma substanser som används vid en medicinsk abort. Samtidigt sägs att föreskrifter måste garantera att den kvinna som på laglig grund önskar avsluta en graviditet kan få en abort utförd. Dock får inte samvetsbetänkligheter att delta i abortverksamheten anses vara ett hinder för någon att anställas eller arbeta som exempelvis gynekolog vid en kvinno- klinik, då detta skulle vara diskriminering.

Utifrån detta tydliggörande är det nu angeläget att svensk lag – dit Europakonventionen räknas – skyndsamt får genomslag i den praktiska verksamheten. Det torde inte heller vara något problem för Sveriges regering att fullfölja Europarådets uppmaning till medlemsländerna att ta fram föreskrifter i enlighet med resolutionen. Som synes är det något av en salomonisk lösning Europarådet har kommit fram till, med respekt för båda sidorna i en annars stundtals oförsonlig dispyt. Det är svårt att se varför någon skulle motsätta sig föreskrifter i enlighet med resolutionen, eftersom tiden då mänskliga fri- och rättigheter sågs som nonsens väl får anses passé.

Riksdagen ger därför regeringen till känna att ett uppdrag ska ges till ansvarig myndighet att arbeta fram föreskrifter som garanterar samvetsfriheten inom svensk hälso- och sjukvård.

Stockholm den 19 september 2012

Mikael Oscarsson (KD)